

Beslut

Dnr 23UN
2024-03-08

Gävle församling
Organisationsnr 252004-9947

Beslut efter regelbunden tillsyn - Svenska kyrkan

Utbildning Gävle har genomfört regelbunden tillsyn av Gävle församlings förskolor. Gävle församling bedriver förskola vid fyra enheter. Tillsynsbesök skedde vid två av dessa enheter, Staffansbackens förskola 6 februari 2024 samt Smaragdens förskola 21 februari 2024. Utbildning Gävle genomförde en intervju med rektor för förskolorna i samband med besöket på Smaragden. Utbildning Gävle har sedan tidigare utfört intervju av representanter för huvudmannen, ordförande samt dåvarande kyrkoherde 13 april 2021. Då ordföranden, ansågs inneha både insikt och lämplighet inom de författningar som styr verksamheten har ingen intervju med huvudmannen genomförts i samband med denna tillsyn då ordföranden fortsatt innehar sin post. Utbildning Gävle har i stället gjort en förenklad ägar- och ledningsprövning av kretsen för att säkerställa att samtliga inom kyrkorådet fortsatt är lämpliga.

Gävle kommun är enligt 26 kap. 4 § skollagen (2010:800) tillsynsmyndighet för förskola vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § skollagen.

Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen).

En huvudman som är godkänd att bedriva förskoleverksamhet är skyldig att löpande säkerställa att kraven på erfarenhet eller insikt samt lämplighet är uppfyllda inom ägar- och ledningskretsen. Huvudmannen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. (Skollagen 26 kap. § 4)

Beslut

Konstaterade brister i verksamheten

Gävle kommuns ingripanden.

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
<i>Systematiskt kvalitetsarbete</i>	<i>Föreläggande</i>	<i>2024-09-02</i>
<i>Konfessionell inriktning</i>	<i>Avstående från ingripande</i>	
<i>Utemiljö</i>	<i>Avstående från ingripande</i>	
<i>Närvaro av barn</i>	<i>Avstående från ingripande</i>	

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Gävle kommuns bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Föreläggande

Gävle kommun förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) huvudmannen för Gävle församlings förskolor att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Gävle kommun lämnar förelägganden för huvudmannen eftersom verksamheten inom ovanstående områden inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Gävle kommun föreslår åtgärder för att avhjälpa brister. Brister kan dock avhjälpas även på annat sätt. De vidtagna åtgärderna ska senast angivet datum skriftligen redovisas till Gävle kommun.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förskolans resultat ska följas upp och analyseras i förhållande till de nationella målen. Arbetet ska bedrivas strukturerat med fokus på en långsiktig utveckling. En skriftlig dokumentation behövs för att kunna stämma av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. Dokumentation är också en

förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera utvecklingsområden.

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Rektor ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet vid enheten.

Bedömning av brist

Gävle kommun konstaterar att Gävle församlings förskolor inte uppfyller författningskraven avseende:

- Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, analysera och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).
- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras (4 kap. 6 § skollagen).

Åtgärder

Gävle kommun bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ta fram en struktur för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, analysera och utveckla utbildningen på huvudmannanivå de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter (nationella mål).
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet
- Säkerställ att dokumentationen är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Motivering till bedömning av brist

Gävle kommun har begärt in dokumentation av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. En redovisning av detsamma har inte inkommit till Utbildning. Det framgår under intervjun med rektor att det inte finns ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Rektor tillsammans med huvudman har dock ett välfungerande samarbete och regelbundna avstämningar av verksamhetens förutsättningar. Detta nedtecknas i protokoll av huvudmannen.

Då det inte framgår någon beskrivning av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete kan Gävle kommun inte bedöma hur huvudmannen lever upp

till kraven som stadgas av 4 kap. 3–7 §§ skollagen. Det framgår inte hur huvudmannen planerar, följer upp, analyserar eller utvecklar verksamheten. Det finns inget dokumenterat kvalitetsarbete på huvudmannanivå.

Det framgår av inskickad dokumentation att arbetslagen arbetar systematiskt för att formulera, tillämpa, följa upp och utveckla metoder för att nå läroplanens mål. Det finns därmed en välfungerande och systematiskt kvalitetsarbete på verksamhetsnivå och genom dokumentgranskningen framgår förskolornas arbetssätt.

Avstående från ingripande

Gävle kommun har uppmärksammat mindre brister i verksamheten som inte kräver återredovisning. Gävle kommun uppmanar dock huvudmannen att rätta till de uppmärksammade bristerna.

Konfessionell inriktning

I 1 kap. 7 § skollagen anges att undervisningen vid fristående skolor, förskolor och fritidshem ska vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Utbildning definieras i 3 § som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Med undervisning avses enligt samma § sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Sedan januari 2023 har skollagen skärpts gällande att konfessionella inslag endast får förekomma i utbildningen och inte i undervisningen. Detta tydliggörs genom 1 kap. 3 och 7 §§ samt 2 kap. 5 § skollagen.

Vid tillsynen framkommer att förskolan inte anmält konfessionell inriktning. Konfessionell inriktning får bara bedrivas om inriktningen har anmälts av befintliga huvudmän. Enligt 1 kap § 3 skollagen definieras en konfessionell inriktning av en verksamhet där det förekommer konfessionella inslag. Information om förskolans konfessionella inriktning hade vid tillsynsbesöket inte anmälts till tillsynsmyndigheten.

Hos fristående huvudmän är det tillåtet med konfessionella inslag i vissa delar av utbildningen (däremot inte i undervisningen) och deltagande ska vara frivilligt. Gränsdragningen mellan utbildning och undervisning i en förskola är inte alldeles enkel.

I det inskickade materialet bilaga *Helårsredovisning Smaragden* framkommer det att barnen deltar i något som verksamheten kallar för förskolegudstjänster i gudstjänstlokalen under ledning av församlingspedagoger. När barnen slutar förskolan för övergång till skolan får varje barn en bibel av förskolan. Vid intervjun framhåller rektor att detta inte kan anses vara konfessionella inslag utan snarare är ett sätt att värna om våra svenska traditioner. Förskolan anses värna om de grundläggande värden och mänskliga rättigheter som anges i barnkonventionen, skollagen och läroplanen. Tillsynsmyndigheten framhåller dock att då aktiviteten har namnet Förskolegudstjänst och därmed direkt associeras med ett moment där förkunnande och bekännelse förs fram, i sig blir ett konfessionellt inslag.

Tillsynsmyndigheten vill därför framhålla vikten av att huvudmannen definierat vad som är undervisning och vad som är utbildning i förskolan samt innehållet i de aktiviteter som barnen tar del av på uppdrag av huvudmannen. Huvudmannen har också en skyldighet att informera om konfessionella inslag i förhållande till vårdnadshavarna och barnen.

Om ett barn inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag. Vid fristående förskolor med konfessionell inriktning ska konfessionella inslag endast få förekomma i begränsad omfattning och endast vid sådana tillfällen som huvudmannen dessförinnan skriftligen har informerat barnens vårdnadshavare om.

Anmälan om konfessionell inriktning har inkommit till Gävle kommun 6 mars 2024, i och med detta ändras sanktionen från föreläggande till avstående från ingripande.

Utemiljö

Vid tillsynen uppmärksammades att friytan vid enheten Staffansbacken är förhållandevis liten för att säkerställa att barnen får tillgång till en stimulerande utemiljö. Vid intervjun framkommer det att det finns mycket liten möjlighet för huvudmannen att utveckla utemiljön. Det ställer krav på att verksamheten organiseras så att den kompenserar för den bristande möjligheten för varierande utmaningar för barnen.

Barns närvaro

Vid dokumentgranskningen uppmärksammades att barn varit inskrivna i verksamheten utan att närvara. Vid intervjun informerade rektor om att det har skett på grund av att vårdnadshavare vill skjuta på introduktionsdatum.

Ett barns inskrivningsdatum ska vara den första dagen som barnet är på plats och skolas in i verksamheten. Om startdatum ändras ska detta meddelas placeringsenheten. Utgångspunkten är att huvudmannen endast har rätt till elevpeng för de barn som faktiskt vistas på förskolan. Om barn är inskrivna i verksamheten fortsättningsvis utan att faktiskt vistas på förskolan kan det i framtiden komma att ske avdrag upp till 6 månader retroaktivt om inte verksamheten meddelat att barns inskolningsdatum skjutits upp.

På Gävle kommuns vägnar

Anna Clason
Planeringssekreterare

Bo Egebrand
Utredare